

Dato 05-06-2009

Anja Elisa Rasmussen

Tel. +45 8728 5137

Anja.Rasmussen@RU.RM.DK

1-33-76-23-18-09

Innovationsmiljø for klog hverdagsmad

Dette notat beskriver opgaver, organisering og økonomi for den innovationsindsats, der er beskrevet i Vækstforums strategi- og handlingsplan 2009-11.

Notatet er en del af det samlede ansøgningsmateriale, som desuden består af:

- Pressemeddelelse
- Vækstforums strategi- og handlingsplan 2009-2011 for megasatsning på fødevareområdet
- Ansøgningsvejledning til regionale erhvervsudviklingsmidler

Side 1

1. Formål og motivation

Vækstforum ønsker at igangsætte en indsats for at styrke innovation og differentiering på fødevareområdet. Indsatsen har afsæt i Vækstforums strategi- og handlingsplan for fødevaresatsningen. Visionen er "Klog hverdagsmad som sund forretning" og det strategiske mål er, at "Region Midtjylland skal være et internationalt førende innovationsmiljø for klog hverdagsmad".

Aktører og fødevareeksperter, der har deltaget i megasatsningens forprojekt, peger på, at den primære udfordring for det regionale fødevareerhverv ligger i at få etableret innovative vidensamarbejder på tværs af værdikæder og inddraget brugere og utraditionelle kompetencer. Desuden viser internationale erfaringer, at forpligtende samarbejder på tværs af værdikæder samt let tilgængelige systemer, der kan omsætte forskningsresultater til forretningskoncepter, er afgørende forudsætninger for at etablere et stærkt innovationsmiljø inden for fødevareområdet.

Formålet med megasatsningen er at løfte fødevareerhvervets

innovationskapacitet på sigt, så det bliver mere konkurrencedygtigt. Målet er bl.a. at skabe omstillingsparathed, strategisk samarbejde og koordination i hele værdikæder. Resultatet af satsningen skal - udover konkrete innovationer - være udvikling af nye metoder og koncepter for fødevareinnovation samt et tættere indbyrdes samspil og samarbejde mellem eksisterende og nye aktører i fødevarebranchen og relateret til fødevarebranchen.

2. Opgaven

Den overordnede opgave er at etablere et åbent innovationsmiljø inden for fødevareerhvervet - med fokus på klog hverdagsmad. Indsatsen skal gennemføres som et omfattende eksperimentarium, hvor der genereres viden, erfaringer og konkrete resultater med nye måder at skabe innovation i fødevarebranchen på, så branchens innovationskapacitet løftes på langt sigt. Som led i dette arbejde skal der etableres to udviklingspuljer til henholdsvis innovations- og differentieringsprojekter.

Opgaven omfatter

- 1) Etablering af innovationsmiljø, herunder dokumentation og formidling af indsatsen
- 2) Etablering af pulje til innovationsprojekter
- 3) Etablering af pulje til differentieringsprojekter.

Konsortiet skal varetage opgaverne på vilkår, der specificeres nærmere i en resultatkontrakt med Region Midtjylland.

Indholdet i opgaverne gennemgås i de følgende tre afsnit.

2.1 Etablering af innovationsmiljø

Konsortiet får ansvaret for følgende opgaver:

Innovations- og differentieringsprojekter

Konsortiet får ansvar for, at der gennemføres konkrete innovations- og differentieringsprojekter, hvor nye innovationsmetoder- og modeller afprøves. Til denne opgave hører administration af to udviklingspuljer - se mere i afsnit 2.2 og 2.3.

Kurser, workshops og konferencer

Konsortiet skal udvikle og tilbyde en række kompetenceudviklingsaktiviteter, der kan medvirke til at skabe større innovationsparathed hos regionens fødevarevirksomheder. Det kan f.eks. være i form af konferencer, netværksopbygning, afprøvning af nye metoder i workshops eller innovationskurser.

Dokumentation

Med udgangspunkt i innovationsprojekterne og i erfaringerne fra megasatsningens øvrige aktiviteter har konsortiet ansvar for løbende at dokumentere og formidle, hvordan viden kommer i spil og skaber nye forretningsmuligheder og merværdi på tværs af værdikæder. Ved handlingsplanens udløb i 2011 udarbejdes en veldokumenteret rapport til Vækstforum med redegørelse og anbefalinger, som kan danne beslutningsgrundlag for Vækstforums fremtidige aktiviteter under megasatsningen på fødevareområdet. Konsortiet har desuden ansvar for, at der løbende udarbejdes og offentliggøres

res faglige artikler, der kan medvirke til at skabe opmærksomhed og debat om fødevareinnovation og Region Midtjyllands megasatsning på fødevareområdet.

Formidling og kommunikation

Konsortiet har ansvar for opsamling og formidling af viden om nationale og internationale innovationsordninger inden for fødevareområdet. Desuden har konsortiet til opgave at afholde events og konferencer, nationale og internationale samt skabe profilering og branding af initiativet i ind- og udland. Endelig forventes det, at konsortiet benytter sig af internettets kommunikationsmuligheder, f.eks. via hjemmeside og netværksplatforme.

Internationale samarbejdsrelationer

Konsortiet har ansvar for at etablere internationale samarbejdsrelationer, bl.a. i form af fælles udviklingsprojekter med inddragelse af regionens fødevarevirksomheder. Projekterne kan bl.a. søge at udnytte innovationsmidler via EU- og Interreg-programmer. Desuden etableres samarbejde med regionale, nationale og udenlandske satsninger på fødevareområdet.

Ph.d.-projekter

Konsortiet har til opgave at facilitere samarbejdet mellem virksomheder og videninstitutioner med henblik på igangsætning af op til 10 erhvervsrettede ph.d.-projekter. Desuden skal konsortiet sikre en kobling til og evt. en direkte inddragelse af satsningens øvrige aktiviteter i de enkelte ph.d.-projekter.

Vejledning

Konsortiet har ansvar for at vejlede ansøgere i forhold til innovations- og differentieringspuljerne, og i forhold til andre innovationsmuligheder og -midler.

Konsortiets tilgang til projektudviklingen skal være funderet i fødevareretsatsningens bærende principper: korte afstande, risikovillighed og dynamik, sundhed og bæredygtighed, værdikædefokus samt sammenhæng til Vækstforums øvrige erhvervsudviklingsindsats, herunder især de to øvrige megasatsninger med fokus på henholdsvis energi/miljø og erhverv/sundhed. Læs mere om fødevareretsatsningens strategiske principper i Strategi- og handlingsplan for Vækstforums megasatsning på fødevareområdet.

2.2 Pulje til innovationsprojekter

Konsortiet har ansvar for administration af midler til og projektudvikling af 4-7 innovationsprojekter med et budget på mindst 24 mio. kr. Det er muligt at geare de budgetterede regionale og EU-midler med supplerende offentlige eller private midler. Der kan således i gennemsnit gennemføres aktiviteter for minimum 3,5-6 mio. kr. pr. projekt.

Formålet er at udvikle og afprøve nye innovationsmetoder samtidigt med, at der opnås konkrete resultater i de deltagende virksomheder, f.eks. i form af nye produkter eller processer.

Målgruppen for innovationsprojekterne er fødevarevirksomheder, relevante videninstitutioner, brugere/forbrugere, fødevarenetværk og andre – gerne utraditionelle aktører. For at opnå støtte skal der være tale om et samarbejdsprojekt mellem f.eks. to virksomheder og nogle videninstitutioner i hvert innovationsprojekt. Det er et krav, at der er virksomhedsdeltagelse i alle projekter.

Projekterne skal tilsammen omfatte forskellige områder inden for fødevaresektoren og forskellige aktører.

Der kan typisk opnås tilskud til projektrelaterede lønudgifter, køb af udstyr i mindre omfang, omkostninger relateret til samarbejde og etablering/drift af netværk.

Der gives ikke støtte til forskning.

Konsortiet har en proaktiv rolle i forhold til opsøgning og udvikling af projekter samt rådgivning af interesserede ansøgere. Desuden har konsortiet det administrative ansvar i forbindelse med ansøgning om og forvaltning af EU's strukturfondsmidler til projekterne.

Innovationsprojekterne udbydes i åbne ansøgningsrunder.

Konsortieansøgere skal i forbindelse med indsendelse af ansøgning om dannelse af innovationsmiljøet byde ind på det første af innovationsprojekterne i form af udførlig beskrivelse af formål, indhold, erhvervsmæssig effekt, aktører, varighed, budget og finansiering.

For at konkretisere og afgrænse de øvrige innovationsprojekter, der udbydes i ansøgningsrunder, kan konsortiet komme med bud på temaer for disse.

Vækstforums Fødevareråd (se afsnit 3) medvirker til faglig vurdering af projekterne, inden de sendes til behandling i Vækstforum. Statusbeskrivelse af de igangsatte projekter fremlægges halvårligt for Vækstforum.

Ved udvælgelse af innovationsprojekter skal der lægges vægt på:

- at projektet har et klart erhvervsudviklingsperspektiv
- at projektet er eksperimenterende og nyskabende (det kan være nye metoder til at styrke samspillet mellem virksomheder og videninstitutioner, nye fagområder, inddragelse af forbrugere og nye samarbejdspartnere, utraditionelle kompetencer m.v.)
- at projektet skaber større gennemsigtighed og lettere adgang til viden for virksomheder
- at projektet medvirker til at udforske og udfordre vanlig praksis og søge grænseflader
- at den viden der opnås i projektet er anvendelig og relevant for en bredere kreds af aktører
- at projektet har værdikædefokus

2.3 Pulje til differentieringsprojekter

Ved en mere differentieret fødevareproduktion kan der opnås en højere værditilvækst gennem hele værdikæden (end ved konventionel masseproduktion). Formålet med udviklingspuljen til differentieringsprojekter er at støtte udviklingen af nye højkvalitets- og højværdiprodukter fra regionens fødevarevirksomheder samt nye fødevareprocesser og -koncepter ved hjælp af konkrete innovationsprojekter i enkelte led i produktionskæderne. Det skal ske ved at understøtte konkrete udviklingsprojekter med fokus på øget vidensamarbejde mellem videninstitutioner, fødevarevirksomheder og brugere.

Konsortiet har til opgave at etablere en 3-årig udviklingspulje, der sigter på innovative projekter, hvor virksomheder og videnmiljøer indgår i et fælles udviklings samarbejde om at opbygge og omsætte viden og erfaringer i nye konkrete specialiserede produkter og/eller processer. Der gennemføres en årlig ansøgningsrunde og igangsættes forventeligt 4-8 udviklingsprojekter pr. år.

Der er budgetteret med mindst 36 mio. kr. til differentieringspuljen. Det er muligt at gear de budgetterede regionale og EU-midler med supplerende offentlige eller private midler. Der kan således i gennemsnit gennemføres aktiviteter for minimum 1,5-3 mio. kr. pr. projekt.

Målgruppen for udviklingspuljen er primært virksomheder og videninstitutioner. For at opnå støtte skal der være tale om et samarbejdsprojekt mellem f.eks. to virksomheder og nogle videninstitutioner i hvert innovationsprojekt. Det er et krav, at der er virksomhedsdeltagelse i alle projekter.

Der kan typisk opnås tilskud til projektrelaterede lønudgifter, køb af udstyr i mindre omfang, omkostninger relateret til samarbejde og etablering/drift af netværk.

Der gives ikke støtte til forskning.

Ved udvælgelsen af differentieringsprojekter skal lægges der vægt på:

- at projektet har en på forhånd defineret og afgrænset problemstilling i værdikæden
- at projektet har et klart erhvervsmæssigt sigte i form af nye produkter eller processer.

Differentieringsprojekterne skal være nyskabende og kan f.eks. være inden for:

- konceptudvikling for produktion af differentierede fødevarer
- råvareselektion/optimering
- udvikling af produktionsteknologi/procesudstyr
- emballering
- sporbarhed og dokumentation
- logistik og distribution
- afsætning

Der er mulighed for, at konsortiet i samråd med Fødevarerådet løbende tilpasser udviklingspuljen og f.eks. afgrænser den i form af temaer. Det kan være på baggrund af

de særlige udfordringer og/eller potentialer, som enten megasatsningens øvrige indsats, tilbagemeldinger fra fødevarerbranchens aktører eller ændrede markedsbetingelser løbende vil synliggøre.

Vækstforums Fødevareråd giver en faglig vurdering af projekterne, inden de sendes til godkendelse/afslag i Vækstforum. Statusbeskrivelse af de igangsatte projekter fremlægges halvårligt for Vækstforum.

3. Organisering

Opgaven med at etablere et innovationsmiljø for klog hverdagsmad skal varetages af et bredt sammensat konsortium med mindst 5 parter, eksempelvis universiteter, videncentre, virksomheder og lignende. Der lægges vægt på, at konsortiets parter repræsenterer fødevarerområdet bredt.

Ansøgere skal på forhånd sikre en bred virksomhedsopbakning, evt. via direkte virksomhedsdeltagelse i konsortiet. Der skal ske en tæt koordinering til andre regionale og nationale initiativer inden for fødevarerinnovation, herunder "Fødevarerinnovationsnetværk". Det forventes, at der til ansøgere knyttes internationale samarbejdspartnere.

Indsatsen fordrer inddragelse af utraditionelle innovationskompetencer, hvilket f.eks. kan afspejle sig i sammensætningen af konsortiet, i konsortiets beskrivelse af, hvordan opgaven løses og/eller i beskrivelse af samarbejdspartnere.

Konsortiet etablerer en intern samarbejds- og organiseringsform, herunder et fast kontaktpunkt med en/flere medarbejdere til at varetage projektledelse, koordinere konsortiets opgaver og forestå kontakt til aktører og samarbejdspartnere. Der lægges vægt på, at opgaveløsningen varetages af personer med relevant erfaring inden for området.

Vækstforum har nedsat et fødevareråd, der skal koordinere og følge indsatsen samt yde faglig sparring og rådgivning til Vækstforum i fødevarer spørgsmål. Herudover skal rådet give Vækstforum en faglig vurdering af ansøgninger til innovationspuljen og differentieringspuljen.

I nedenstående figur vises processen for projektudvikling og prioritering.

Figur: Proces for igangsætning af innovations- og differentieringsprojekter

Fødevarerådet sekretariatsbetjenes af Vækstforums sekretariat

Konsortiets rolle er at udvikle og opsøge projekter med henblik på innovations- og differentieringspuljerne. Når et projekt er beskrevet med formål, indhold og aktører og når medfinansieringen er på plads, forelægges projektet af Vækstforums sekretariat for Fødevarerådet. Rådet drøfter projektets faglige indhold på baggrund af en række kriterier og giver en faglig vurdering, som indgår i sekretariatets indstilling til Vækstforum. Efter Vækstforums behandling af projektet og stillingtagen til bevilling af strukturfondsmidler, har konsortiet det administrative ansvar i forhold til EU's strukturfondsbevilling.

Udover faglig vurdering af projekter kan Fødevarerådet deltage i konsortiets faglige arrangementer som f.eks. workshops. Desuden kan Fødevarerådets medlemmer formidle kontakt til relevante aktører i deres netværk, f.eks. i forhold til projektudvikling.

Fødevarerådet sekretariatsbetjenes af Vækstforums sekretariat.

4. Budget og finansiering

Budget for etablering af innovationsmiljø (mio. kr.)

Aktivitet	2009	2010	2011	I alt
Udvikling, sekretariatsfunktion/projektledelse og koordination	2,00	3,00	4,00	9,00
Internationale aktiviteter	1,00	1,50	1,50	4,00
Ph.d.-projekter	0,00	9,00	9,00	18,00
Dokumentation	0,00	0,20	0,50	0,70
Profilering og branding	0,50	0,80	0,50	1,80
Workshops, inspirationsmøder o.lign.	0,50	0,80	0,80	2,10
Konferencer	-	0,70	0,70	1,40
Innovationspulje	4,00	10,00	10,00	24,00
Differentieringspulje	3,00	16,00	17,00	36,00
I alt	11,00	42,00	44,00	97,00

Budgettet er et vejledende budget. Ansøger kan i ansøgningen evt. foreslå hensigtsmæssige omdisponeringer mellem poster og år. Budgettets vejledende karakter betyder desuden, at det er muligt at geare de regionale og EU-midlerne med supplerende offentlige eller private midler.

Som det fremgår af finansieringsoversigten neden for indgår EU's regionalfondsmidler i de fleste af aktiviteterne i projektet. EU-projekter finansieres efter krone-til-krone princippet, hvilket betyder, at et EU-tilskud skal modsvares af en tilsvarende dansk finansiering, som kan komme fra både offentlige og private aktører. EU-tilskuddet kan ikke overstige 50% af de afholdte og betalte støtteberettigede udgifter i et projekt.

Det valgte konsortium skal i tæt dialog med Region Midtjylland udarbejde en ansøgning til EU's Regionalfondsmidler. Der skal søges EU-midler til etablering af innovationsmiljø, til differentieringspuljen og til det første innovationsprojekt. Midlerne til de øvrige innovationsprojekter søges løbende i takt med, at projekterne udvikles.

Finansiering (mio. kr.)

Aktivitet	2009	2010	2011	I alt
Etablering af innovationsmiljø				
Region	1,00	1,50	2,00	4,50
Strukturfond	1,00	1,50	2,00	4,50
I alt	2,00	3,00	4,00	9,00
Internationale aktiviteter				
Region	1,00	1,50	1,50	4,00
EU-midler				
Virksomheder				
I alt	1,00	1,50	1,50	4,00
Ph.d.-projekter *)				
Region	0,00	1,50	1,50	3,00
Strukturfond	0,00	1,50	1,50	3,00
Virksomheder	0,00	3,00	3,00	6,00
Universitet/Forsknings- og Innovationsstyrelsen	0,00	3,00	3,00	6,00
I alt	0,00	9,00	9,00	18,00
Dokumentation, profilering, workshops o.lign. samt formidling				
Region	0,50	1,25	1,25	3,00
Strukturfond	0,50	1,25	1,25	3,00
I alt	1,00	2,50	2,50	6,00
Innovationspulje				
Region	0,50	1,25	1,25	3,00
Strukturfond	1,50	3,75	3,75	9,00
Virksomheder	2,00	5,00	5,00	12,00
I alt	4,00	10,00	10,00	24,00
Differentieringspulje				
Region	0,50	2,50	2,80	5,80
Strukturfond	1,00	5,50	5,70	12,20
Virksomheder	1,50	8,00	8,50	18,00
I alt	3,00	16,00	17,00	36,00
I alt	11,00	42,00	44,00	97,00

*) Finansieringssammensætningen afhænger helt af hvor og hvilke typer ph.d.-forløb, der igangsættes

5. Tidsplan

Nedenstående oversigt viser den forventede ansøgningsprocedure frem til etablering af konsortiet.

Aktivitet	Hvornår
Ansøgningsfrist for "Innovationsmiljø for klog hverdagsmad"	14. aug. 2009
Valg af konsortium	medio aug. 2009
Det valgte konsortium udarbejder EU-ansøgning i tæt dialog med Region Midtjylland	medio aug. – primo sept. 2009
Vækstforum behandler konsortiets ansøgning om regionale og EU-midler	medio sept. 2009
Regionsrådet behandler konsortiets ansøgning om regionale midler	medio okt. 2009
Erhvervs- og Byggestyrelsen behandler Vækstforums indstilling om EU-midler til innovationsmiljøet	okt.-dec. 2009
Udarbejdelse af resultatkontrakt	dec. 2009